

УДК 343.982

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.4.15>

**Бондар Володимир Сергійович,**

кандидат юридичних наук, професор,

завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики

Навчально-наукового гуманітарного інституту

Національної академії Служби безпеки України

ORCID ID: 0000-0003-1552-4555

## ПРО РАЦІОНАЛІЗАЦІЮ ПОШУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ, ПІДСЛІДНИХ СЛІДЧИМ ПІДРОЗДІЛАМ ОРГАНІВ БЕЗПЕКИ

### ON THE RATIONALIZATION OF THE SEARCH AND RECOGNITION ACTIVITIES OF THE SUBJECTS OF THE PRE-JUDICIAL INVESTIGATION DURING THE SEARCH IN CRIMINAL PROCEEDINGS SUBJECT TO THE INVESTIGATIVE UNITS OF THE SECURITY BODIES

*У статті систематизовані об'єкти пошуку та обшуку як засобу раціоналізації пошуково-пізнавальної діяльності суб'єктів досудового розслідування під час розслідування кримінальних правопорушень, підслідних слідчим підрозділам органів безпеки.*

*Зазначається, що вирішуючи питання, що шукати, слідчий, насамперед, виходить з необхідності виявити знаряддя кримінального правопорушення, носії інформації, гроші, цінності, отримані протиправним шляхом. Проте об'єктами пошукових дій мають бути цінні похідні носії криміналістично значущої інформації різного характеру (пакування, різні записи, різні субстанції, з яких виготовлялися знаряддя кримінального правопорушення або які є носіями зворотного ідентифікаційного зв'язку.*

*Підкреслюється, що знання характеристики предметів, що розшукуються дозволило б слідчому встановити й спосіб, яким вони приховані, обмежити коло місць, де їх потрібно шукати. Водночас характер криміналістично значущої інформації зазвичай неможна точно спрогнозувати заздалегідь. Тому й сам обшук у більшій ступені має евристичний характер.*

*Сформульовано висновок про те, що раціоналізації пошуково-пізнавальної діяльності суб'єктів досудового розслідування під час проведення обшуку у кримінальних провадженнях, підслідних слідчим підрозділам органів безпеки буде сприяти:*

– розуміння практичними працівниками механізму відповідних кримінально-правових заборон, а також вираження відповідних об'єктів пошукових дій у поняттях та категоріях криміналістичної науки;

– систематизація джерел відповідної інформації про об'єкти пошуку, які, відповідно включають: а) протоколи оглядів місць подій, моделі слідів; б) оперативна інформація; в) криміналістичні обліки та колекції; г) висновки судових експертиз, що досліджують об'ємний ідентифікаційний зв'язок, тобто співвідношення слідів та об'єктів, властивості яких у них відображені до однієї групи (класу, роду, виду); г) технічні паспорти, гарантійні талони; д) показання свідків, потерпілих, інших підозрюваних тощо;

– формалізація відповідних даних у планах, аналітичних довідках та інших допоміжних документах слідчого.

**Ключові слова:** досудове розслідування, кримінальне провадження, національна безпека, обшук, пошуково-пізнавальна діяльність слідчого.

*The article systematizes the objects of search and search as a means of rationalizing the search and cognitive activity of subjects of pre-trial investigation during the investigation of criminal offenses under investigation by investigative units of security agencies.*

*It is noted that when solving the question of what to look for, the investigator, first of all, proceeds from the need to identify the tools of a criminal offense, information carriers, money, valuables obtained by illegal means. However, the objects of search operations should be valuable derivative carriers of forensically significant information of a different nature (packaging, various records, various substances from which the instruments of a criminal offense were made or which are carriers of reverse identification communication.*

*It is emphasized that knowing the characteristics of the wanted objects would allow the investigator to establish the way in which they are hidden, to limit the range of places where they should be searched. At the same time, the nature of forensically*

*significant information usually cannot be accurately predicted in advance. Therefore, the search itself has a heuristic character to a greater extent.*

*The conclusion was formulated that the rationalization of search and cognitive activity of subjects of pre-trial investigation during searches in criminal proceedings under investigation by investigative units of security agencies will be facilitated by:*

– *practical workers' understanding of the mechanism of relevant criminal law prohibitions, as well as the expression of relevant objects of search actions in the concepts and categories of forensic science;*

– *systematization of sources of relevant information about search objects, which, accordingly, include: a) inspection protocols of event sites, trace models; b) operational information; c) forensic records and collections; d) conclusions of forensic examinations examining the three-dimensional identification relationship, i.e. the ratio of traces and objects, the properties of which are mapped to the same group (class, genus, species); e) technical passports, warranty cards; e) testimony of witnesses, victims, other suspects, etc.;*

– *formalization of relevant data in plans, analytical reports and other auxiliary documents of the investigator.*

**Key words:** *pre-trial investigation, criminal proceedings, national security, search, investigator's investigative activity.*

**Вступ.** Посягання на безпеку держави шляхом учинення злочинів проти основ національної безпеки України, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку характеризуються збільшенням динамічних показників кримінально-правової поведінки через російську агресію.

Зокрема, «упродовж 24.02.2022 – 19.08.2024 слідчими Служби безпеки України здійснювалося досудове розслідування у 144280 кримінальних провадженнях, у тому числі за фактами вчинення злочинів, пов'язаних із відкритою військовою агресією РФ проти України» [1, с. 5].

При вчиненні кримінальних правопорушень зазначеної категорії в якості засобів використовуються інтернет-ресурси, за допомогою яких відбувається як поширення забороненого контенту, так і передача віртуальних та/або цифрових активів у якості засобів фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України, легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, а також інших кримінальних правопорушень, підслідних органам безпеки.

Якісне та швидке розслідування цих кримінальних правопорушень є пріоритетним завданням для Служби безпеки України, яке виконується, у тому числі шляхом проведення обшуку, який у даних кримінальних провадженнях є обов'язковою складовою відповідних тактичних засобів розслідування (алгоритмів та програм їх реалізації, тактичних комплексів, операцій та комбінацій).

Раціоналізації пошуково-пізнавальної діяльності суб'єктів досудового розслідування під час проведення обшуку житла та іншого володіння особи сприятиме систематизація відповідних об'єктів пошуку.

**Мета дослідження** полягає у систематизації об'єктів пошуку як засобу раціоналізації пошу-

ково-пізнавальної діяльності суб'єктів досудового розслідування під час розслідування кримінальних правопорушень, підслідних слідчим підрозділам органів безпеки.

**Стан дослідження.** Питання дослідження особливостей проведення обшуку під час розслідування злочинів, підслідних слідчим підрозділам органів безпеки знаходяться у фокусі наукових інтересів науковців та практиків: А.В. Ватраль, С.Ф. Денисюка, І.В. Гловюк, І.В. Гори, О.І. Заболотного, В.А. Колесника, Г.В. Остафійчука, С.А. Наумюка, М.А. Погорецького, М.М. Стецюка, В.В. Тіщенко, А.М. Черняка, В.Ю. Шепітька, Л.І. Щербини та ін.

**Виклад основного матеріалу.** В абстрактному розумінні об'єктами пошукової діяльності під час обшуку є люди, знаряддя кримінального правопорушення, предмети кримінально-правового посягання, трупи, сліди й інші об'єкти будь-якої фізичної природи, що мають значення для розв'язання різноманітних криміналістичних завдань та прийняття процесуальних рішень, які за умов дотримання відповідної процесуальної процедури можуть стати документами або речовими доказами (ч. 2 ст. 84 КПК). Характер об'єктів пошуку напряму залежить від виду кримінального правопорушення, чи їх сукупності, а також його особливостей, котрі є об'єктом пізнання криміналістичної науки, тобто певних предметів, виражених у поняттях та категоріях криміналістики. З огляду на механізм кримінально-протиправної діяльності кримінальних правопорушень, підслідних органам безпеки можна виокремити наступні типові групи предметів (речових доказів):

1. Знаряддя і засоби вчинення та приховування кримінального правопорушення:

1) вогнепальна і холодна зброя, вибухові пристрої, вибухові речовини, отруйні високотоксичні речовини, а також їх компоненти, гранати, шашки, міни, слюсарні інструменти, боєприпаси, своєчасне виявлення яких має велике значення у запо-

біганні та розслідуванні злочинів, передбачених ст.ст. 111, 113, 115, 258, 258-3 КК України, учинених у різних формах альтернативної кримінально-протиправної поведінки та реальної чи ідеальної сукупності;

2) предмети, спеціально виготовлені для вчинення кримінального правопорушення:

– пристрої для подачі радіосигналів для ініціювання вибуху;

– електросхеми, детонатори;

– засоби подолання систем контролю доступу в приміщення чи транспортний засіб: код-граббери, підібрані/підроблені ключі, відмички, амперметри;

3) предмети, цивільний обіг яких заборонений або потребує спеціального дозволу – травматична, мисливська, нагородна, спортивна зброя, певні види електрошокерів, радіоактивні засоби, наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори тощо;

4) предмети господарсько-побутового призначення – кухонний ніж, сокира, молоток, напилки, плоскогубці, будь-які затиснення, токарні станки, які можуть використовуватися для переробки, відновлення ремонту або виготовлення вогнепальної зброї з нейтралізованої, вихолощеної, макетів масо-габаритних тощо;

5) транспортні засоби – якщо вони використовувались для досягнення того чи іншого злочинного результату;

6) предмети з символікою незаконних збройних формувань, збройних сил країни-агресора: прапори, нашивки, документи, що підтверджують участь у таких групах.

## 2. Предмети-слідоносії:

1) комп'ютерна техніка, мобільні телефони, а також будь-які цифрові прилади, котрі мають внутрішню пам'ять та засоби комутації (радіопередавачі, супутникові телефони та інше комунікаційне обладнання), які містять електронні сліди скоєного або такого що готується злочину (контакти, відомості про пристрій, про з'єднання між абонентами, листування, листування в соціальних мережах та месенджерах фотозображення, відео- та аудіофайли, геопозиційна інформація, журнал використання інтернет-браузерів, відомості про володільця (паролі, логіни, імена); smart-годинники, особисті апаратні криптовалюти мультивалютні гаманці, «холодні гаманці» – спеціалізовані пристрої для збереження криптовалюти (можуть мати вигляд канцелярського приладу), матеріальні об'єкти (носії) таємної (секретної) інформації, накопичувачі інформації – сервери зі а) встановленим про-

грамним забезпеченням PureVPN, призначеним для доступу до мережі Інтернет з використанням, зокрема, IP-адрес російської федерації та інформаційними матеріалами; б) ознаками авторизованого доступу до інтернет-сторінок соціальних мереж («В-Контакте», «Однокласники» та ін.) з використанням якої, в) програмним та технічним обладнанням з використанням SIP, IP-телефонії, VoIP (Voice over Internet Protocol) [9], які дозволяють користувачам здійснювати дзвінки через мережу Інтернет та змінювати ідентифікатор абоненту, який викликає на будь-який номер за власним вибором, а також апаратних спуфінгових пристроїв; г) зі встановленими гаманцями, на сервісах, якими керують постачальники послуг віртуальних активів (VASP), наприклад, криптобіржі; г) зі встановленими програмами (додатками), що можуть вказувати на використання віртуальних активів або нещодавню історію доступу до VASP, додатки шифрування даних або прихованого обміну повідомленнями, наприклад, месенджери з функцією самознищення повідомлень або анонімні мережі (Tor, скор. від англ. The Onion Router – цибулевий роутер), Wickr, Jabber; д) накопиченими даними про фінансові чи інші операції тощо, вірогідно, були здійснені:

– передбачені ст. 109 КК України розповсюдження, матеріалів із закликами до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади за допомогою листівок, прокламацій, поліграфічної продукції, з використанням аудіо-, відеопристроїв, інформаційно-телекомунікаційних мереж в соціальних мережах, на сайтах, форумах в мережі Інтернет тощо [1, с. 78];

– передбачені ч. 2 ст. 109 КК, ч. 1 ст. 110 КК, ч. 1 ст. 111-1 КК, ч. 1 ст. 258-2 КК, ст. 436 КК, ч. 1 ст. 436-1 КК, ч. 1 ст. 436-2 КК, ч. 1 ст. 442 КК України публічні висловлювання, орієнтовані на необмежене коло осіб. Наприклад, при проведенні обшуку за місцем помешкання особи, яка розмістила протиправний контент в соціальній мережі, або у осіб, причетних до цього, на комп'ютерних пристроях цих осіб можуть бути відеоролики, фотографії та листування по e-mail, яка відповідає характеру діяння, а в електронному журналі (log-файлі) його комп'ютера можуть бути дані про ресурс, до якого здійснювався доступ (соціальна мережа), дата, час початку та закінчення доступу [10, с. 45; 11, с. 197-204];

– поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відпо-

відно до законів України військових формувань, передбачені ст. 114-2 КК України;

– використання альтернативних способів фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України, передбачене ст. 110-2 КК України, вчинене з використанням цифрових (віртуальних)<sup>1</sup> активів і технології «блокчейн», котрі працюють на таких популярних платформах (мережа), як «Bitcoin», «Ethereum», «Ripple», «Litecoin», «EOS», «BitcoinCash» та ін.;

– передача або збирання відомостей, що становлять державну таємницю України, передбачена ст. 114 КК України (шпигунство), яка в окремих випадках може вчинитися шляхом протиправного втручання в роботу автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку, розголошення державної таємниці (ст. 328 КК України), втрата документів, що містять державну таємницю (ст. 329 КК України), розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, за відсутності ознак державної зради (ст. 422 КК України), створення інших умов для візуального, аудіального чи письмового зашифрованого оприлюднення відомостей, що становлять державну таємницю у засобах масової інформації (публікація оголошення загального змісту, в якому шляхом шифрування закладено прихований зміст) [4, с. 72] та ін.

– комунікація та координація дій співучасників, планування, отримання інструкцій, маршрути пересування на стадії підготовки та вчинення зазначених та інших кримінальних правопорушень;

2) електронні девайси для аналізу навколишнього середовища:

– безпілотні літальні апарати (використовуються для розвідки та дорозвідки місцевості або для спостереження за органами правопорядку, військовими об'єктами, об'єктами критичної інфраструктури, особами);

– сенсори руху (можуть використовуватись для охорони території, де зберігаються незаконні предмети, або для раннього виявлення сторонніх осіб);

– прилади нічного бачення або тепловізори (використовуються для координації кримінально-протиправних дій у темний час доби або на складній місцевості);

3) інструменти для цифрового стеження:

– трекери GPS: можуть встановлюватися на транспортні засоби для спостереження за переміщеннями правоохоронців або інших осіб;

– шпигунські програми для смартфонів або комп'ютерів (використовуються для несанкціонованого збирання інформації або контролю за особами);

– фальшиві базові станції (IMSI-catchers): використовуються для перехоплення телефонних розмов або повідомлень;

4) комплектуючі деталі до комп'ютерного обладнання та засобів комунікації;

5) цифрові модеми провідного та безпроводного Інтернет-зв'язку;

6) комплектуючі частини (деталі) зброї та боєприпасів (у тому числі заготовки, глушники, руків'я, цівки, прицільні пристосування, «обвіси», дульні пристрої), які вказують на факти підготовки до вчинення злочинів, незаконне ремонт/відновлення/виготовлення, а також приховання слідів після застосування вогнепальної зброї («шунтування») [12, с. 462];

7) спеціальні предмети для приховування зброї, боєприпасів чи вибухових пристроїв: валізи, контейнери з подвійним дном, спеціально модифіковані предмети, які виглядають нешкідливими, але приховують речі, обіг яких заборонений;

8) хімічні речовини та матеріали: вибухові речовини (як у чистому вигляді, так і їх компоненти, включно з хімікатами, що можуть бути використані для виготовлення саморобних вибухових пристроїв); токсичні речовини та їх прекурсори (можуть бути використані для виготовлення отруту або хімічної зброї); легально придбані хімічні речовини (наприклад, добрива, які можуть використовуватись у якості компонентів для виготовлення вибухових речовин);

9) кліше з підписами фізичних осіб, які можуть бути проставлені на видаткових ордерах або чисті аркуші з підписами або печатками;

10) записи, паролі, логіни, ключові слова, або інші види доступу (у паперовому та електронному виді: приватні ключі чи початкові коди відношення – seed-фрази або VIP39 для відновлення

<sup>1</sup> Згідно з Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму й фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» закріпив у пункті 13 частини 1 статті зміст категорії «віртуальний актив», яким є цифрове вираження вартості, яким можна торгувати в цифровому форматі або переказувати та яке може використовуватись для платіжних або інвестиційних цілей. Відповідно до пункту 1 частини 1 статті 1 Закону України «Про віртуальні активи» віртуальний актив – нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав. Зазначений закон не містить визначення категорії «криптовалюта», проте з аналізу ознак віртуального активу виходить, що криптовалюти відпадає закріпленому визначенню за своїми характеристиками. Найбільш відомими криптовалютами є біткоїн (BTC), Ethereum (ETH), Tether (USDT), Tron (TRX).

доступу криптогаманця) до електронних чи особистих криптовалютних гаманців, на які надходять відповідно електронні грошові кошти або криптовалюти, або з яких надалі вони виводяться у легальний обіг, онлайн-бірж, інструменти для подолання систем безпеки (можуть свідчити про підготовку для злочинів у сфері використання комп'ютерів, зламу систем або шифрування небезпечної інформації);

11) спеціальні технічні засоби негласного отримання інформації, використанні для збирання або передачі інформації, яка, відповідно до ч. 1 ст. 8 Закону України «Про державну таємницю» становить державну таємницю (сканери радіочастот, пристрої для прослуховування телефонних розмов або отримання даних з інших джерел, у тому числі шляхом несанкціонованого втручання в роботу електронно-обчислювальних систем (комп'ютерів);

12) засоби глушіння мобільного зв'язку, GPS-сигналів або інших форм комунікації, які можуть використовуватись для дезорієнтації правоохоронців або захисту від виявлення;

13) засоби цифрового відео- та аудіозв'язку (веб-камери, мікрофони тощо);

14) фото-, відеотехніка (якщо комунікація між співучасниками диверсії, шпигунства чи іншого кримінального правопорушення здійснювалася у відео- або фото- форматі);

15) банківські кредитні картки українських і закордонних банківських установ, банківських установ держави-агресора, за допомогою яких здійснюється виведення та легалізація отриманих внаслідок кримінально-протиправної діяльності грошових коштів;

16) інші засоби доступу до рахунків, на які або з яких перераховуються віртуальні/цифрові активи;

17) картки поповнення рахунку операторів Інтернет-зв'язку та стільникового телефонного зв'язку;

18) телефонні SIM-картки операторів стільникового телефонного зв'язку, зарядні пристрої, кабелі, які можуть містити важливу інформацію про контакти та комунікації;

19) використані пластикові пакування карток поповнення рахунку операторів Інтернет-зв'язку та SIM-карток операторів стільникового телефонного зв'язку;

20) одяг та взуття підозрюваного, потерпілого, свідка, які містять сліди контактної взаємодії: біологічного походження, мікрооб'єкти, продукти пострілу/вибуху, частинки ґрунту; предмет, цілісність якого порушена, але знайдений на місці

пригоди фрагмент гармонійно доповнює його (предмет одягу, взуття, шматки тканини, газети) або який складає єдине ціле – комплект (панчохи, рукавички);

21) предмети, в яких зберігалась первинна сировина для виготовлення наркотичних засобів, частини вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухових та отрутих речовин тощо (пакування);

22) засоби захисту: бронешилети, каски, захисні комплекти: (які використовуються злочинцями для захисту під час небезпечних операцій, у тому числі під час організації терористичних актів або інших збройних нападів);

23) спеціальне обладнання для захисту від хімічних чи біологічних загроз: протигази, костюми для захисту від токсичних речовин;

24) транспортні засоби:

– автомобілі, мотоцикли, вантажівки: транспорт, який може використовуватися для транспортування зброї, вибухівки або інших заборонених предметів, а також втечі з місця злочину;

– спеціально модифіковані транспортні засоби, наприклад, автомобілі з прихованими відділеннями для перевезення заборонених предметів;

3. *Предмети, здобуті у результаті вчинення кримінального правопорушення* (гроші або цінності, які є предметом неправомірної вигоди, легалізації, фінансування терористичної або іншої кримінально-протиправної діяльності, отримані за передачу або збирання з метою передачі іноземній державі, іноземній організації або їх представникам відомостей, що становлять державну таємницю, які були предметом контролю за вчиненням злочину зі слідами спеціальних хімічних речовин тощо).

4. *Інші предмети*, які слугують засобом для встановлення обставин події кримінального правопорушення (фотознімки, записні книжки, листівки, малюнки, носії інформації, робочі записи про планування зустрічей, адрес зустрічей, контактних даних співучасників тощо), речі, котрі допомагають змінити зовнішність (перуки, контактні лінзи, грим, підроблені татуювання) та уникнути розпізнавання, а також рідкісні або спеціалізовані речі:

– засоби нейтралізації сигналів камер відеоспостереження (лазерні пристрої для осліплення камер або системи генерації туману для тимчасового затуманення приміщення);

– фальшиві предмети, які маскуються під звичайні, наприклад, книги-сейфи, звичайні побутові предмети з прихованими відділеннями для зброї або інших заборонених предметів;

– засоби для спотворення слідів дактилоскопічного походження: силіконові форми з чужими відбитками або спеціальні рукавички для приховування власних.

Особливу групу об'єктів пошуку складають документи. Документом є матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі.

Під час обшуку підлягають виявленню документи, які стали:

1) предметом злочинного посягання (документи та/або їх копії, що містять відомості, які підпадають під дію ст.ст. 1, 3, 8, 12 Закону України «Про державну таємницю», Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, затвердженого наказом Центрального управління Служби безпеки України від 23.12.2020 № 383, та Розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю, відповідному документу грифа секретності: наукові та науково-дослідні розробки у відповідних сферах, договори та/або додаткові угоди з додатками, які мають гриф обмеження доступу «Таємно»; журнали обліку вхідної і вихідної кореспонденції (реєстрації документів, що становлять державну таємницю в певний період часу), картки про допуск до державної таємниці працівників, в частині записів про ознайомлення із документами, що становлять державну таємницю в певний період часу, копії наказів про призначення на посаду певних осіб, документи, що підтверджують отримання доступу до державної таємниці певною особою тощо);

2) засобом вчинення кримінального правопорушення:

– окремі аркуші, зошити, чернетки, записники тощо, в яких зафіксовані відомості щодо телефонних абонентів, електронних скриньок, отриманих коштів, робочі записи про планування зустрічей, адрес зустрічей, контактних даних співучасників, документи з печатками, штампами або підписами керівництва, маршрути пересування, будівельні схеми об'єктів, що є цілями злочину або інші тактичні плани тощо;

– література екстремістського або радикального характеру: брошури, книги, журнали або електронні версії текстів, що пропагують насильницькі ідеї або тероризм;

– паперові чеки банківських установ про отримання грошових коштів;

– реєстри руху грошових коштів у документальному вигляді щодо підприємств, які, за оперативними даними, беруть участь у легалізації чи конвертації злочинно здобутих коштів;

– договори з банком чи банківськими установами про відкриття банківського рахунку;

– установчі документи про створення підприємства, установи, організації чи фізичної особи;

3) засобом приховування кримінального правопорушення: фальшиві документи (паспорти, посвідчення особи, водійські посвідчення);

4) носіями даних щодо характеристики особи злочинця (література по вибуховій справі): документи, що свідчать про відносини між потерпілим і підозрюваним, про підготовку до скоєння вбивства, які належать потерпілому, підроблені документи, проїзні документи (квитки) до місця де було скоєно вбивство, квитанції (на здачу речей до закладів торгівлі), багаж, фотознімки потерпілого;

5) носіями вільних та умовно вільних зразків почерку;

б) носіями інформації, яка має значення для виконання завдань кримінального провадження: бухгалтерська, фінансово-господарська та інша документація щодо провадження незаконної діяльності та подальше виведення у легальний обіг грошових коштів, отриманих під час цієї діяльності тощо.

Проте не тільки ці предмети мають становити предмет пошукових зусиль слідчого. Під час обшуку можуть бути виявлені цінні похідні носії криміналістично значущої інформації різного характеру (пакування, різні записи, різні субстанції, з яких виготовлялися знаряддя кримінального правопорушення тощо або які є носіями так званого зворотного ідентифікаційного зв'язку: відкладень чи нашарувань ґрунту, вибухових речовин, лакофарбового покриття та ін.).

Знання характеристики предметів, що розшукуються дозволило б слідчому встановити й спосіб, яким вони приховані, локалізувати відповідні інформаційні вузли. Водночас характер криміналістично значущої інформації зазвичай неможна точно спрогнозувати заздалегідь. Тому й пошуковій діяльності має бути притаманний евристичний характер.

**Висновок.** Раціоналізації пошуково-пізнавальної діяльності суб'єктів досудового розслідування під час проведення обшуку у кримінальних провадженнях, підслідних слідчим підрозділам органів безпеки буде сприяти:

– розуміння практичними працівниками механізму відповідних кримінально-правових заборон, а також вираження відповідних об'єктів пошукових дій у поняттях та категоріях криміналістичної науки;

– систематизація джерел відповідної інформації про об'єкти пошуку, які, відповідно включа-

ють: а) протоколи оглядів місць подій, моделі слідів; б) оперативна інформація; в) криміналістичні обліки та колекції; г) висновки судових експертів, що досліджують об'ємний ідентифікаційний зв'язок, тобто співвідношення слідів та об'єктів, властивості яких у них відображені до однієї

групи (класу, роду, виду); г) технічні паспорти, гарантійні талони; д) показання свідків, потерпілих, інших підозрюваних тощо;

– формалізація відповідних даних у планах, аналітичних довідках та інших допоміжних документах слідчого.

#### REFERENCES:

1. Zlochynty proty osnov natsionalnoi bezpeky Ukrainy: kryminalno-pravova kvalifikatsiia v umovakh viiny (naukovo-praktychnyi komentar) [Crimes against the foundations of national security of Ukraine: criminal-legal qualification in war conditions (scientific and practical commentary)] (2024) / za zah. red. S. A. Naumiuka. Kyiv: Alerta. 378 p. [in Ukrainian].
2. Postanova KKS VS vid 12 bereznia 2024 roku u spravi № 722/151/20 (provadzhennia № 51-71km22). (2024) (n. p.) URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117757909>. [in Ukrainian].
3. Norm V. T., Bobechko N. R., Bahrii M. V. et al. (2021) Kryminalnyi protses Ukrainy: Akademichnyi kurs: v 3 t.; T. 1): Zahalna chastyna [The criminal process of Ukraine: Academic course (Vol. 1-3; Vol. 1): General part ; za red. akad. NAPrN Ukrainy, d-ra yuryd. nauk, prof. V. T. Nora, d-ra yuryd. nauk, prof. N. R. Bobechka. Lviv: LNU im. Ivana Franka, p. 139. [in Ukrainian].
4. Zlochynna kolaboratsiia v umovakh zbroinoi ahresii: praktych. poradnyk z kryminalno-pravovoi otsinky ta rozmezhuвання (2023) / za zah. red. V. V. Maliuka. Kyiv: Alerta, p. 73. [in Ukrainian].
5. Bahanets O. V. (2016) Obshuk osoby yak zasib otrymannia dokaziv storonoiu obvynuvachennia u dosudovomu rozsliduvanni pryiniattia propozytsii, obitsianky abo oderzhannia nepravomirnoi vyhody sluzhbovuiu osoboiu [A search of a person as a means of obtaining benefits by the prosecution in the pre-trial review of the initiative of offers, promises or withholding of an illegal benefit by an official]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva - Herald of criminal justice*, 3, pp. 133-137. [in Ukrainian].
6. Smirnov O. S. (2023) Obshuk u kryminalnomu provadzhenni [Search in criminal proceedings]. *Doctor's thesis*. Kropyvnytskyi, pp. 160-165. [in Ukrainian].
7. Postanova KKS Verkhovnoho sudu vid 13.02.2020 u spravi № 755/6685/17. (2020) (n. p.) URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/87760561>.
8. Postanova Druhoi sudovoi palaty KKS VS vid 14.03.2023 u spravi № 135/638/21. (2023) (n. p.) URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109592913>. [in Ukrainian].
9. Panchenko Ye. V. Dosvid kiberpolitsii v rozsliduvanni zlochyniv, pov'iazanykh iz virtualnymy aktyvamy. [Experience of the cyber police in the investigation of crimes related to virtual assets]. *Aktualni pytannia ta perspektyvy rozvytku kryminalnoho analizu v pravoohoronni systemi Ukrainy [Tekst] : materialy mizhvidom. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 17 lyst. 2023 r.) - Current issues and prospective development of criminal analysis in the law enforcement system of Ukraine [Text]: materials of interagency. science and practice conference (Kyiv, January 17, 2023)* (2023) / [redkol.: S. S. Cherniavskyi, D. I. Ovsianiuk, V. V. Korolchuk]. Kyiv : Nats. akad. vnutr. sprav, pp. 92-97. [in Ukrainian].
10. Pysmenskyi Ye. O., Holovkin S. V., Kovalenko A. V., Kovalenko V. V. (Eds.) Rozsliduvannia kolaboratsiinoi diialnosti : prakt. posibnyk [Investigation of collaborative activity: practice. Manual] (2023) / Ivano-Frankivsk : FOP Holinei O. V., p. 45. [in Ukrainian].
11. Movchan R. O. Kryminalno-pravova novela pro vyprovodovuvannia zbroinoi ahresii rosiiskoi federatsii proty Ukrainy (st. 436-2 KK Ukrainy): pravozastosovni ta pravotvorchi problemy [Kryminalno-pravova novela pro vyprovodovuvannia zbroinoi ahresii rosiiskoi federatsii proty Ukrainy (Art. 436-2 KK Ukrainy): pravozastosovni ta pravotvorchi problem] (2022). *Naukovo-informatsiinyi visnyk Ivano-Frankivskoho universytetu prava imeni Korolia Danyla Halytskoho. Serii Pravo. № 13 (25)*, pp. 197-204. [in Ukrainian].
12. Bondar V. S., Kryvonos M. V., Morozov D. A., Pupynin O. M. (Eds.) (2021) Rozsliduvannia nezakonnoho posivu abo vyroshchuvannia snotvornoho maku chy konopel: monohrafiia [Investigating the illegal planting or cultivation of hypnotic poppy or hemp: a monograph]. Sievierodonetsk: RVV LDUVS im. E.O. Didorenka, p. 462. [in Ukrainian].